

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra řízení

Teze diplomové práce

Sdílená ekonomika

Bc. Pavel Těšínský

© 2019 ČZU v Praze

Sdílená ekonomika

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o problematice sdílené ekonomiky se zaměřením na mezigenerační vnímání sdílené ekonomiky a přístupu jednotlivých generačních skupin k tomuto novodobému fenoménu. Hlavním předpokladem diplomové práce je rozdílný přístup různých demografických skupin ke sdílené ekonomice. Jejím hlavním cílem je zjištění, jak jednotlivé generace přistupují ke sdílené ekonomice a čím je ovlivněna aktivní účast na sdílení. Práce je rozdělena do dvou hlavních částí, a to do teoretické a analytické části.

Teoretická část práce se zabývá charakteristikou sdílené ekonomiky, uvedením jednotlivých platforem sdílené ekonomiky a nastíněním, jak sdílená ekonomika funguje na daných příkladech v ČR. Praktická část je tvořena formulací zkoumaných generací a následným vyhodnocením individuálních odpovědí respondentů dotazníkového šetření, které slouží pro potvrzení či vyvrácení daných hypotéz. Dále je uveden pohled účastníků průzkumu na budoucnost sdílené ekonomiky a jejich participace na ní. Následně jsou v práci uvedeny možnosti, jak dále nakládat s výsledky dotazníkového výzkumu pro získání vyššího počtu osob, které se budou aktivně podílet na sdílení.

Klíčová slova:

Sdílená ekonomika, Zonky, Airbnb, Generace X, Generace Y, Generace Z

1. Cíl práce

Cílem diplomové práce je identifikovat, zda existují rozdíly napříč generacemi ve vnímání sdílené ekonomiky a v postojích odlišných věkových kategorií vůči jednotlivým oblastem sdílené ekonomiky. Diplomová práce je rozdělena na tematické části:

- Nastínění problematiky sdílené ekonomiky v teoretickém rámci.
- Rozlišení věkových kategorií
- Určení vzorku populace a zhodnocení jejich postoje ke sdílené ekonomice
- Doporučení plynoucí ze zjištěných závěrů

Primárním cílem práce je prokázat nebo vyvrátit hypotézu, že existují mezigenerační rozdíly v přístupu ke sdílené ekonomice. Předpokladem je, že s vyšším věkem je člověk konzervativnější a staví se odmítavěji ke sdílené ekonomice. Další premisou je, že nejmladší generace nevyužívá hojně služeb sdílené ekonomiky hlavně z důvodu finanční závislosti a nedostatku prostředků, ale její názory a hodnoty se slučují se sdílenou ekonomikou a roste v ní silná základna nových účastníků sdílené ekonomiky, ať již na straně uživatele či poskytovatele.

Dále byly zjišťovány hlavní motivy pro využívání sdílené ekonomiky, nebo naopak důvody, proč se lidé staví ke sdílené ekonomice odmítavě. V poslední části průzkumu byl zjišťován názor respondentů na budoucí vývoj sdílené ekonomiky v následujících letech.

2. Metodika

Výsledky dotazníkového průzkumu byly použity k verifikaci hypotéz. Pro ověření výsledků a potvrzení či vyvrácení byla použita statistická metoda analýzy rozptylu – ANOVA (Analysis of variance), jelikož Likertovy hodnotící škály užívané v dotazníku lze vnímat jako intervalové.

3. Vlastní práce

Celá práce je tvořena třemi hlavními celky. První částí je souhrn teoretických východisek ze studia odborné literatury. Obsahuje tematické oblasti věnující se jednotlivým částem sdílené ekonomiky ke komplexnímu objasnění tohoto novodobého fenoménu. Jednotlivé oblasti sdílené ekonomiky jsou podrobně definovány a vysvětlovány rovněž na konkrétních případech.

Tato část práce je proto shledávána jako klíčová pro ujasnění pojmů a celkové problematiky, jež je následně zkoumána dotazníkovým šetřením. Poznatky v teoretické části práce jsou stanoveny na základě analýzy dat ze sekundárních zdrojů, které jsou uvedeny ve výčtu použitých zdrojů.

V praktické části práce je vyhodnoceno dotazníkové šetření. Šetření bylo konstruováno tak, aby bylo možné za jeho pomoci získat odpovědi na stanovené cíle práce. Hlavní snahou při tvorbě dotazníku bylo získat co nejpřesnější a nejkonkrétnější informace. Již na počátku dotazníku byly uvedeny demografické otázky, aby bylo při jeho vyhodnocení jednodušší rozdělení odpovědí do přírodních skupin. Následovaly otázky na názory a hodnotové postoje jednotlivých věkových skupin. Poté bylo postoupeno k otázkám na znalosti a zkušenosti s jednotlivými službami a následně byly zjišťovány motivy které respondenty vedly k využívání či odmítání služeb sdílené ekonomiky. Respondenti, kteří za poslední rok žádné ze služeb sdílené ekonomiky nevyužili, byli požádáni o odeslání výsledků a ukončení dotazníku. Respondenti, kteří služeb sdílené ekonomiky využívají, byli nadále dotazováni, hlavně pro zjištění jejich názoru na budoucí vývoj sdílené ekonomiky a jejich osobní účasti na tomto vývoji.

4. Výsledky dotazníkového průzkumu

Dotazníkem a následnou statistickou analýzou byl naplněn hlavní cíl a potvrzen hlavní předpoklad diplomové práce, že existují rozdíly napříč generacemi X, Y a Z ve vnímání sdílené ekonomiky a v postojích jednotlivých věkových kategorií vůči jednotlivým oblastem sdílené ekonomiky.

Mezigenerační rozdíly nebyly prokázány pouze u dotazu na kvalitu, kdy všechny tři generační skupiny požadují nejvyšší úroveň, co se týče požadavků na produkty a služby. Dále nebyly rozdíly prokázány u dvou motivů, které respondenty vedly ke sdílení. Konkrétně to byly motivy: „*Produkt či služba nebyla dostupná jinak*“ a „*Chtěl/a jsem vyzkoušet produkt či službu*“.

Ve všech ostatních případech byly vždy zjištěny rozdíly mezi jednotlivými generacemi.

Cílem dotazníku bylo rovněž získat odpovědi na jednotlivé výzkumné otázky, což se také zdařilo a jejich detailní popis je uveden u konkrétních kapitol praktické části práce. Zjištění z daných odpovědí vedlo k formulaci doporučení.

5. Doporučení

V rámci zvýšení počtu osob, které se aktivně účastní na sdílené ekonomice se jeví jako vhodné doporučení zaměřit se na osoby příslušící do generace X. Zástupci této generace mají dostatečné prostředky pro nákup služeb, a navíc disponují majetkem, který by bylo možné nabízet ke sdílení. V tomto případě bude ale nutné ze strany platform sdílené ekonomiky zaměřit své marketingové aktivity směrem k této skupině obyvatelstva. Velkým faktorem u generace X pro odmítavý postoj ke sdílení je obava o svůj majetek a celková nedůvěra v cizí osoby. Bylo by nutné vhodně sdělit veškeré výhody sdílené ekonomiky, které jim může sdílení přinášet a zároveň by musely být rozmělněny obavy, které lidem náležícím do generační skupiny X brání ve sdílení.

U generace Y je již celkový přístup ke sdílené ekonomice otevřený a důležité nyní pro rozvoj bude, aby více nabízeli svůj majetek ke sdílení a nestavěli se pouze do role těch, kteří reagují na nabídky ostatních. V tomto případě už nebude nutné bourat zažitě předsudky, které mají osoby z generace X, ale spíše by bylo vhodné více vysvětlovat výhody a přínosy sdílené ekonomiky, které by přilákaly více osob ochotných sdílet svůj majetek.

Generace Z je díky svému životnímu stylu, uznávaným hodnotám a postojům zcela otevřená ke sdílení. Jejich omezením, které jim brání ve sdílení je převážně jejich majetková situace a lze předpokládat, že se v řádu let začnou velmi aktivně podílet nejen na přijímání nabídek ostatních osob, ale také budou aktivně svůj budoucí majetek ke sdílení nabízet. Jejich přístup ke sdílení, ostatním lidem a nepotřeba vlastnictví je do budoucna předurčuje jako velmi silnou skupinu osob, které budou sdílet svůj majetek a rovněž si budou ochotny věci či služby pouze najímat namísto klasického nákupu. Pro platformy sdílené ekonomiky je rovněž důležité, že pro tuto generační skupinu bude nejméně nákladné získávat nové osoby podílející se na sdílení, jelikož jsou sdílené ekonomice nakloněni, proto nebude nutné vydávat velké náklady na propagaci.

6. Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

STEPHANY, A. The Business of Sharing: Making it in the New Sharing Economy. 1. vyd. Houndmills, Basingstoke [u.a.]: Palgrave Macmillan. 2015. ISBN: 978-1-349-47762-3.

SUNDARARAJAN, Arun. The sharing economy: the end of employment and the rise of crowd-based capitalism. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press, 2016. ISBN 9780262034579.

Internetové zdroje:

ALBESCU, Oana a Mircea MANIU. SHARING ECONOMY: EVALUATING ITS STRUCTURAL DIMENSIONS FOR POLICY DESIGN PURPOSES. On-line Journal Modelling the New Europe [online]. 2017, 2017(22), 85-103 [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://neweurope.centre.ubbcluj.ro/wp-content/uploads/2017/06/SHARING-ECONOMY.pdf>

BOTSMAN, Rachel. Defining The Sharing Economy: What Is Collaborative Consumption— And What Isn't? [online]. 27.5.2015 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://www.fastcompany.com/3046119/defining-the-sharing-economy-what-is-collaborative-consumption-and-what-isnt>

DELOITTE. Sdílená ekonomika: Bohatství bez vlastnictví. In: Deloitte [online]. ČR: Deloitte, 2017, 2017 [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/deloitte-analytics/Sdilena-ekonomika.pdf>

TŮMA, Ondřej. Očima expertů: Má v Česku budoucnost investování do půjček? | Peníze.cz. Peníze.cz - Půjčky, Kurzy měn, Akcie, Hypotéky, Bydlení, Daně [online]. Copyright © 2000 [cit. 12.11.2018]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/337669-ocima-expertu-ma-v-cesku-budoucnost-investovani-do-pujcek>

VAUGHAN, Robert a Raphael DAVERIO. Assessing the size and presence of the collaborative economy in Europe. PwC [online]. 2016, 1-31 [cit. 2018-08-07]. Dostupné z: <http://www.ec.europa.eu/DocsRoom/documents/16952/attachments/1/translations/en/renditions/natina>